

Τα «Αρχαιολογικά» επιμελείται η Κατερίνα Τσεκούρα.

Παροράματα τεύχους 80

1. Στο άρθρο της Χρ. Μαραγκού (σελ. 72-74):
Σελ. 72: «...συνχάzan στην περιοχή αυτή από τη γεωμετρική εποχή μέχρι σήμερα...», να διαβαστεί «...συνχάzan στην περιοχή αυτή τουλάχιστον από τη γεωμετρική εποχή μέχρι σήμερα...».
Σελ. 72: «...στην περιοχή του σημερινού λιμανιού –που παλιότερα ήταν καρνάγιο– και...», να διαβαστεί «... στην περιοχή του σημερινού λιμανιού, η οποία παλιότερα ήταν καρνάγιο, και...».
Σελ. 74: «...have been frequented from the Geometric to the Roman period and until today...», να διαβαστεί «...have been frequented at least from the Geometric period until today...».
Σελ. 74: «...cannot be undisputably ascribed to any historic phase...», να διαβαστεί «...cannot be undisputably ascribed to any precise phase».
2. Σελ. 93: «Παροράματα τεύχους 78» να διαβαστεί «Παροράματα τεύχους 79».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Εκδηλώσεις στο Μέγαρο Γκίζη της Σαντορίνης

Όπως κάθε καλοκαίρι έτσι και φέτος τον Αύγουστο το Πνευματικό Κέντρο «Μέγαρο Γκίζη», στη Σαντορίνη, διοργανώνει σειρά εκδηλώσεων, που απευθύνονται όχι μόνο στους μόνιμους κατοίκους αλλά και στους επισκέπτες. Οι εκδηλώσεις, μουσικές κυρίως και χορευτικές, περιλαμβάνει και τα εγκαίνια ομαδικής ζωγραφικής, με τίτλο «Παράθυρο στη Σαντορίνη». Η είσοδος ήταν ελεύθερη για το κοινό.

Στο Μέγαρο Γκίζη λειτουργούν, από το Μάιο έως και τον Οκτώβριο κάθε έτους, και μόνιμες εκθέσεις: α) πρωτότυπων χαρακτηριστικών, με χάρτες, τοπία και φορεσιές των Κυκλάδων του 16ου-19ου αιώνα, β) παλαιών ιστορικών εγγράφων της Καθολικής Επισκοπής Θήρας, περιόδου 1573-1819, γ) πινάκων ντυστών ελλήνων και ξένων ζωγράφων, με θέμα τη Σαντορίνη, δ) παλαιών φωτογραφιών της Σαντορίνης.

Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Jewelmед

Από το Μουσείο Μπενάκη διοργανώθηκε, την Πέμπτη 18 Οκτωβρίου 2001, στο αμφιθέατρο «Λεωνίδα Ζέρβας» του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, η πρώτη επίσημη παρουσίαση –με σειρά σχετικών ομιλιών– του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Jewelmед. Θέμα του προγράμματος είναι η συγκριτική μελέτη των τεχνικών χρυσοχοΐας και αργυροχοΐας από τον 7ο έως τον 1ο π.Χ. αιώνα στην περιοχή της Μεσογείου.

Από τις ανταλλαγές των αγαθών στις συναλλαγές στο διαδίκτυο

Αυτό ήταν το θέμα της ελληνικής συμμετοχής στον φετινό εορτασμό των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ενός θεματικού αφιερωμένου στα μνημεία και τη συντήρησή τους, ο οποίος έχει στόχο να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες σε θέματα προστασίας της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Κάθε χρόνο, ένα σαββατοκύριακο του Σεπτεμβρίου, μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι ανοίγουν τις πόρτες τους στο κοινό, και διοργανώνονται συναυλίες, ζεναγήσεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Κάθε χρόνο επιλέγει το θέμα των εορταστικών εκδηλώσεών της, με γνώμονα την προβολή τόσο της τοπικής όσο και της ευρωπαϊκής πολιτισμικής κληρονομιάς.

Για το 2001-2002 η Ελλάδα συμμετείχε στον εορτασμό με το θέμα «Από τις ανταλλαγές των αγαθών στις συναλλαγές στο διαδίκτυο» (21-23 Σεπτεμβρίου 2001). Την επιλογή του θέματος υπαγόρευσε η σύγχρονη πραγματικότητα, με τις συναλλαγές να παίζουν πρωτεύου-

να ρόλο στην καθημερινή ζωή, καθώς η αγορά και όχι η παραγωγή είναι πλέον ο ενδεδειγμένος τρόπος για την απόκτηση αγαθών. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση είναι μια πραγματικότητα. Τα εθνικά νομίσματα σταδιακά αντικαθίστανται από το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα και τις υποδιαρίσεις του. Ο φετινός εορτασμός ήταν, λοιπόν, μια καλή αφορμή για να θέσουμε ερωτήσεις και να δώσουμε απαντήσεις σχετικά με τα είδη αλλά και τους τρόπους των οικονομικών συναλλαγών στο παρελθόν και στο παρόν, στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Ήταν μια πρόκληση-πρόκληση να ταξιδέψουμε από τη Θράκη έως τη Ρόδο και από την Κέρκυρα έως τη Μυτιλήνη, σε διάφορες πόλεις της ελληνικής επικράτειας, όπου οι αρμόδιοι φορείς οργάνωσαν ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις: εκπαιδευτικά προγράμματα, ζεναγήσεις, παρουσιάσεις βιβλίων, προβολές ταινιών και ντοκιμαντέρ, εκθέσεις, επιστημονικές συνανήσεις, διαλέξεις κ.λπ.

Απονομή τιμητικού διπλώματος της Ευρορα Nostra στο Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2001, τιμητικό δίπλωμα της Ευρορα Nostra 1999 απονεμήθηκε στο Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα της ΕΤΒΑ, για τη δημιουργία και τη λειτουργία του Υπαίθριου Μουσείου Υδροκίνησης στη Δημητσάνα. Η διάκριση απονεμήθηκε για την επιτυχή αποκατάσταση ενός σημαντικού ιστορικού συγκροτήματος υδροκίνητων εγκαταστάσεων, όπου επέτρεψε ποικίλες παραδοσιακές τεχνικές, καθώς και την επανάχρησή τους, στο πλαίσιο μιας διδακτικής έκθεσης μέσα σε μια περιοχή, η οποία χωρίς αυτή την επέμβαση θα είχε εγκαταλειφθεί.

Στόχος του Π.Ι.Ε.Τ.Β.Α. που έχει ήδη δημιουργήσει ένα μικρό δίκτυο θεματικών τεχνολογικών μουσείων, είναι να το διευρύνει και να δημιουργήσει, στις αίθουσες πολλαπλών χρήσεων των μουσείων του, μικρά ζωντανά πολιτιστικά κέντρα. Μέσα σ' αυτές θα οργανώνονται, από το Π.Ι.Ε.Τ.Β.Α. εκθέσεις, σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις, που θα μεταφέρονται, για ένα μήνα το χρόνο, από το ένα μουσείο στο άλλο.

Διαλέξεις για όλους

Για ένατη χρονιά, ο Σύλλογος «Φίλοι του Μουσείου Μάνης Μιχάλη Κόστη» οργάνωσε –εκτός από εκφορίες κ.λπ.– διαλέξεις για ποικίλα θέματα. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται στο ενοστρωτό του γκάλτυμ Ν. Κόστη (Γζοροπούλου 15, Ν. Φάληρο, τηλ.: 4826 110, 4817 893), με ελεύθερη είσοδο για όποιον θα ήθελε όχι μόνο να διευρύνει τις γνώσεις του, αλλά και να εκφράσει τις απόψεις του. Πληροφορίες στα τηλ.: 4826 110, 4615 145, 4617 048.

Υποτροφία του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού 2002-2003

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, έχοντας υπόψη του τους σκοπούς, τις δραστηριότητες και τη συμβολή της Βρετανικής Σχολής Αθηνών στην εν γένει προβολή της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς, αποφάσισε τη θεσπίση υποτροφίας, η οποία ως στόχο θα έχει να προσφέρει σε πτυχιούχους Ανωτάτων ή Ανωτέρων Σχολών –πάντα με τη συνεννόηση και την υποστήριξη της Βρετανικής Σχολής Αθηνών– τη δυνατότητα ερευνητικής εργασίας σε Ανώτατη ή Ανώτερα Ίδρυματα της Μεγάλης Βρετανίας, σχετικά με θέματα που αφορούν τον ελληνικό πολιτισμό ή την ιστορία του ελληνικού εμπορισμού πέραν των συνόρων της σύγχρονης Ελλάδας.

Η φετινή υποτροφία αφορά στο ακαδημαϊκό έτος Οκτωβρίου 2002-Σεπτεμβρίου 2003, και οι αιτήσεις θα πρέπει να υποβληθούν έως και την 31η Δεκεμβρίου 2001. Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθύνεστε στη Βρετανική Σχολή Αθηνών, στα τηλέφωνα: 7292 146, 7210 974 (Δευτέρα-Παρασκευή, 9 π.μ.-1 μ.μ.).

Οι άδονες δράσης του ΥΠΠΟ στο πλαίσιο της Κοινωνίας της Πληροφορίας

Ο υπουργός Πολιτισμού παρουσίασε σε συνέντευξη Τύπου, στις αρχές Οκτωβρίου, τους κύριους άδονες δράσης του ΥΠΠΟ, στο πλαίσιο της Κοινωνίας της Πληροφορίας – όρο με τον οποίο δη-

λώνονται οι υπηρεσίες και τα προϊόντα που σχετίζονται με τη χρήση της πληροφορικής, για την επεξεργασία της πληροφορίας και την επικοινωνία, και έχουν ως αποδέκτη το κοινωνικό σύνολο. Παραλαμβάνουν την τεκμηρίωση και την ψηφιοποίηση του πολιτισμικού αποθέματος, την προβολή και την ανάδειξη του ελληνικού πολιτισμού μέσα σε μια παγκόσμια αναπτυσσόμενη «Κοινωνία της Πληροφορίας», την οικονομική αξιοποίηση και την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, τη βελτίωση της λειτουργίας των υπηρεσιών του Υπουργείου, και γενικότερα των πολιτισμικών οργανισμών, καθώς και την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού στη χρήση και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας. Αναφερθήκαν ακόμη προϊόντα και υπηρεσίες που αναπτύσσονται ή προγραμματίζονται το ΥΠΠΟ στο χώρο των ηλεκτρονικών εκδόσεων πολιτισμικού περιεχομένου.

Ψηφιοποίηση του ελληνικού πολιτιστικού αποθέματος

Με πρωτοβουλία της Διεύθυνσης Σχέσεων Ελλάδος-Ευρωπαϊκής Ένωσης του ΥΠΠΟ, αποφασίστηκε πρόσφατα η σύσταση και η λειτουργία ειδικής Επιτροπής για την «ψηφιοποίηση του ελληνικού πολιτιστικού αποθέματος» (Επιτροπή για την Ψηφιοποίηση του Ελληνικού Πολιτιστικού Αποθέματος - Hellenic Digitalization Committee). Την Επιτροπή απαρτίζουν εκπρόσωποι πολιτισμικών και τεχνολογικών ερευνητικών φορέων (ΥΠΠΟ, τμήματα Πληροφορικής πανεπιστημιακών και ερευνητικών ιδρυμάτων), καθώς και άλλων οργανισμών, που αναπτύσσουν δραστηριότητα σε συναφείς τομείς του χώρου της Κοινωνίας της Πληροφορίας (Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Α.Ε., Προβολής της Ελληνικής Πολιτισμικής Κληρονομίας κ.α.). Στο πλαίσιο ενός γενικότερου εθνικού προγράμματος ψηφιοποίησης, η Επιτροπή θα εισηγείται προς τον υπουργό Πολιτισμού προτάσεις για τη διαμόρφωση στρατηγικής στον τομέα των ψηφιοποιήσεων. Επιπλέον, θα αναλάβει συμβουλευτικό και συντονιστικό ρόλο για την υλοποίηση των δράσεων στο χώρο του Πολιτισμού, σε άμεση συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΠΟ αλλά και τους επισπευόμενους από το ΥΠΠΟ φορείς. Θα δημιουργηθούν και επί του τόπου οι συνθήκες που θα επιτρέψουν στη χώρα μας να απωφεληθεί από τις χρηματοδοτήσεις του Γ΄ Κοινωνικού Πλαισίου Στήριξης, καθώς και η απαραίτητη υποδομή για τη συμμετοχή της στις αντιστοίχες σχεδιαζόμενες πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η λειτουργία της Επιτροπής αποτελεί έναυσμα για την υπεύθυνη αντιμετώπιση των ζητημάτων που προκύπτουν από την ανάπτυξη, τη διαχείριση και τη διατήρηση των ψηφιακών πηγών στο χώρο του πολιτισμού.

Β' κύκλος προβολών στο Μουσείο Νεώτερης Κεραμικής

Για δεύτερη συνεχή χρονιά, το Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής διοργανώνει κύκλο προβολών (5 Δεκεμβρίου 2001-6 Μαρτίου 2002), με ντοκιμαντέρ για την κεραμική από την Ελλάδα αλλά και ολόκληρο τον κόσμο.

Το Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής, μεταξύ των άλλων δραστηριοτήτων του, διεξάγει και Γαλλοβελγική με οπτικοακουστικό υλικό για την κεραμική τέχνη. Φροντίζοντας την εμπλοκή του κοινού, επέλεξε δεκατέσσερις ταινίες για να τις παρουσιάσει στο κοινό. Μερικές είναι δικές του παραγωγές και αφορούν σε τεχνικές κεραμικής που εφαρμόζονταν στον ελλαδικό χώρο έως και τη δεκαετία του 1960 τουλάχιστον και άλλες είναι ξένες ταινίες, που παρουσιάζουν την κεραμική παράδοση άλλων λαών: της Δυτικής Αφρικής, της Ιαπωνίας, του Μεξικού, του Αμαζόνιου κ.α. Οι ταινίες χωρίζονται σε τέσσερις ενότητες, ανάλογα με τον τύπο της κατασκευαστικής τεχνικής που αφορούν: α) χωρίς τροχό, β) με χειροκίνητο τροχό, γ) με καλούπι, δ) με ποδοκίνητο τροχό. Το ενδιαφέρον όλων των παραπάνω ταινιών είναι διπτό: αφενός τεκμηριώνουν και διασωθούν τεχνικές και τρόπους ζωής που είτε έχουν εκλείψει είτε είναι τείνοντα να εκλείψουν οριστικά, και αφετέρου προσφέρουν στο βλέμμα ένα «παράθυρο με θέα» στο χώρο και στο χρόνο, στην αισθητική και στην κουλτούρα, τη δική μας και των άλλων. Για περισσότερες πληροφορίες, τηλ.: 3318491-6, e-mail: kmnk@ath.forthnet.gr.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Έκθεση για τον ελληνικό κλασικό πολιτισμό (Βερολίνο, Martin-Gropius-Bau, Μάρτιος-Ιούνιος 2002)

Μόνο δυο μήνες απομένουν μέχρι τα εγκαίνια της έκθεσης «Ελληνικός κλασικός πολιτισμός - ιδέα ή πραγματικότητα», την 1η Μαρτίου 2002. Μια ιδέα που ωριμάζει για πολλά χρόνια θα γίνει τότε πραγματικότητα: στα 2.500 τ.μ. του ιστορικού κτιρίου Martin-Gropius-Bau (ένα κλασικιστικό ρυθμικό κτήριο του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα, στην καρδιά του Βερολίνου, που φιλοξένησε σήμερα μεγάλες εκθέσεις και πολιτισμικές εκδηλώσεις) θα εκτίθεται περισσότερα από 600 έργα, προσεγγίζοντας από μεγάλα αλλά και μικρά μνημεία όλου του κόσμου, αποτελώντας ένα μοναδικό θέαμα της τέχνης και του πολιτισμού της κλασικής Ελλάδας. Συνάμα, όμως, η διοργανώτρια της έκθεσης Antikensammlung (Συλλογή και Μουσείο Αρχαιοτήτων του Βερολίνου, στην οποία υπάγεται και το Μουσείο της Πέργαμου, Pergamonmuseum) εναρμονίζει στο προσκήνιο ένα θέμα σύζήτησης, το οποίο, ύστερα από μακρόχρονη ολιγητή, κερδίζει τελευταία έδαφος, τόσο στους κόλπους της αρχαιολογίας και ιστορικής έρευνας, όσο -αυθεντικά- και στην επικοινωνία με το ευρύ κοινό. Τι σημαίνουν, λοιπόν, για μας, στις απαρχές της τρίτης χιλιετίας, οι όροι «κλασική αρχαιότητα» και «κλασικό»; Πώς έκριναν οι Έλληνες της «κλασικής εποχής»;, του 5ου και 4ου αι. π.Χ., τα επιτεύγματα τους στις καλές τέχνες και τη λογοτεχνία; ή, ακόμη, τα πολιτεύματα και τις εξωτερικές τους σχέσεις; Πώς έβλεπαν τους γειτονικούς ή τους ξένους προς αυτούς λαούς στα όρια του τότε γνωστού κόσμου; Πώς εμμελισθήκαν από την κλασική Ελλάδα οι μέτεπα νεώτεροι, από την εποχή των ρωμαίων αυτοκρατόρων και διαμέστω του ανθρωπιστικού πνεύματος της Αναγέννησης, έως τα κλασικιστικά ρεύματα του 19ου και 20ού αιώνα; Ποια μορφή παίρνει το κλασικό πνεύμα στην Τέχνη και τη Μουσική; ή, ακόμη, σε κινηματογραφικές ταινίες και διαφημιστικές καμπάνιες;

Ανέναντί τ' αυτών τις ερωτησικές τοποθετείται η έκθεση, οργανώνοντας τις προτεινόμενες απαντήσεις σε οκτώ θεματικές ενότητες. Η πρώτη ενότητα, «Η Αθήνα και ο κόσμος κατά τον 5ο αι. π.Χ.», παρέχει μια θεώρηση πέρα από τα όρια του τότε γνωστού στους Έλληνες μεσοασιακού κόσμου, μέχρι την Κεντρική και Νότιο Αμερική, την Αφρική, την Κίνα και την Ιαπωνία. Στη δεύτερη ενότητα, με τίτλο «Πολιτική και δημόσιος βίος», περιγράφονται οι κοινωνικές και πολιτικές δομές, ο χαρακτήρας της αθηναϊκής δημοκρατίας, το φαινόμενο των δουλών, η διάκριση του ατόμου μέσω του αθλητισμού και του πορτρέτου. Στην τρίτη ενότητα, «Ζώντας μέσα από τις απεικονίσεις, ζώντας με τις εκδόσεις», παρουσιάζονται οι συμβάσεις στην απεικόνιση ανδρών, γυναικών και παιδιών, μέσω των προτάσεων ανάγνωσης συγκεκριμένων τύπων μνημείων και του συσχετισμού γραπτών και εικονογραφικών πηγών. Η τέταρτη ενότητα, «Μέτρο, μέτρηση, ακρίβεια και μέγεθος», οδηγεί στα κύρια θέματα και τα μνημεία της κλασικής γλυπτικής και αρχιτεκτονικής: στο έργο του Πολυκλείτου, στις λατρευτικές απεικονίσεις της Αφροδίτης κατά την εποχή του «πλούσιου ρυθμού», στον Παρθενώνα και τα άλλα κτήρια της αθηναϊκής Ακρόπολης, στα παλάτια και τα αστικά σπίτια του 4ου αι. π.Χ. Η πέμπτη ενότητα, «Αγροτική ζωή και εργασία», δείχνει το τεχνολογικό υπόβαθρο αυτού του πολιτισμού: ξεκινώντας από την Αττική, παρουσιάζονται η αγροτική οικονομία, τα μεταλλεία και τα λατομεία μαρμάρου, ενώ οι πρόσφατες ανασκαφές και έρευνες στον Κεραμικό παρέχουν στοιχεία για τα εργαστήρια κεραμικής, που συμπληρώνονται με την παρουσίαση των εργαστηρίων χάλκινων αγαλμάτων του Φειδία στην Ολυμπία και την Αθήνα. Η έκτη ενότητα, «Τρεις δρόμοι του κλασικού πολιτισμού: λόγος, εικόνα, μύθος», αφορά στα μέσα επικοινωνίας και τις γεωγραφικές περιοχές, στις οποίες -ήδη από τον 5ο αι. π.Χ. και, ακόμη περισσότερο-, κατά τη διάρκεια του 4ου αι. π.Χ.- ο κλασικός πολιτισμός οριοθετήθηκε και διαδόθηκε, αλλά ταυτόχρονα διασπαστό: μέσω του θεάτρου στην Αθήνα του 4ου αιώνα, των πλούσιων χρωσών και αρχαίων κειμένων των ετών της Μαρκεζίνης, της Γαλλίας, της Γαλλίας του Βοσπόρου, καθώς επίσης και της καλλιτεχνικής παραγωγής της Σικελίας, της Κότης Ιταλίας, της Ετρούριας και της Ρώμης. Η έβδομη ενότητα, «Ο νέος κλασικός πολιτισμός στη ρωμαϊκή αυτο-

κρατορία: Ρώμη και Αθήνα», περιγράφει τα πολυάριθμα καλλιτεχνικά δάνεια της ρωμαϊκής τέχνης της αυτοκρατορικής εποχής από την κλασική Ελλάδα, και τη μετατροπή της Αθήνας σε πόλη-μουσείο ήδη από τον 1ο αι. μ.Χ. Τέλος, η όδηση ενόπτια, «Αναγέννηση και κλασικισμός», πραγματεύεται επιλεγμένα φαινόμενα της ερμηνείας του κλασικού πολιτισμού στη μοντέρνα και σύγχρονη εποχή: από τον περιηγητή και συλλέκτη Ciriaco d'Ancona (1391-1455), τον αρχιτέκτονα Karl Friedrich Schinkel (1781-1841) και τον γλύπτη Antonio Canova (1757-1822), μέχρι τη σημερινή εποχή, την οποία αντιπροσωπεύει μια ομάδα νέων ρώσων καλλιτεχνών από την Αγία Πετρούπολη, οι επονομαζόμενοι «νεοακαδημαϊκοί».

Η έκθεση, την οποία συνοδεύει λεπτομερής κατάλογος, θα πλαισιώνεται από πλούσιο πρόγραμμα παράλληλων πολιτισμικών εκδηλώσεων, με θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες και παραστάσεις όπερας, καθώς και με προβολή κινηματογραφικών ταινιών εμπνευσμένων από τον κλασικό πολιτισμό, αναγνώσεις λογοτεχνικών έργων, επιστημονικά συνέδρια και μικρότερες εκθέσεις (δικτυακός τόπος: www.klassik2002.de)

Dr. Martin Maischberger,
Antikensammlung, Βερολίνο

Νέα έκθεση από το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα

«Τροχός και αγγεία: η τροχίλατη κεραμική στους νεότερους χρόνους», τιλοφορείται η νέα έκθεση του Κέντρου Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής που παρουσιάζεται από το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα στην αίθουσα εκδηλώσεων του Λαογραφικού Μουσείου στο Ναύπλιο. Η έκθεση εγκαινιάστηκε στις 10 Νοεμβρίου 2001 και θα διαρκέσει έως τις 31 Ιανουαρίου 2002.

Θέμα της η ιστορία της τροχίλατης κεραμικής – με έμφαση στους νεότερους χρόνους (19ος αι.-μέσα 20ού αι.)-, η τυπολογία και οι χρήσεις των αγγείων, οι τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης, αλλά και οι τρόποι εμπορικής διανομής των αγγείων. Στην έκθεση περιλαμβάνονται: αναπαράσταση αγγειοπλαστέιου με ποδοκίνητο τροχό, παζάρι με αυθεντικά κεραμικά αντικείμενα επί όλης την Ελλάδα, επισκόπιο υλικό (κείμενα, φωτογραφίες), προβολή δυο δεκαετιών ταινιών, παραγωγή ΚΜΝΚ («Τροχός» και «Κεραμικών εμπορίου»), μικρό πληροφοριακό έντυπο-οδηγός, που διαμένεται στους επισκέπτες, και, τέλος, εκπαιδευτικό πρόγραμμα του ΚΜΝΚ (Η τέχνη του πηλού), προσαρμοσμένο από το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Παι στην τοπική παράδοση.

Η έκθεση έχει σχεδιαστεί από το ΚΜΝΚ με εκπαιδευτικό χαρακτήρα και με στόχο να ταξιδεύει στην ελληνική περιφέρεια. Μέχρι σήμερα έχει ήδη φιλοξενηθεί –με μεγάλη επιτυχία– στην Κόρινθο και στη Βεργίνα.

Όρες λειτουργίας της έκθεσης: 09:00-15:00 και 17:00-20:00. Πληροφορίες: Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής, τηλ.: (010) 3318 491-6, Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα, τηλ.: (07520) 28 379, 28 947.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Αναπτυξιακά έργα και αρχαιολογική έρευνα στη θηναϊκή Ακρόπολη

Αυτό θα είναι το θέμα της 5ης Διεθνούς Τριήμερης Επιστημονικής Συνάντησης, που θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα τον Οκτώβριο του 2002, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Επιτροπής Συντήρησης Μνημείων Ακροπόλεως (ΕΣΜΑ) και της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ), σε συνεργασία με την Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Ο θεωρητικός προβληματισμός όσον αφορά στη νιμηματική αποκατάσταση, τα πορίσματα των πρόσφατων ερευνών στους τομείς της αρχιτεκτονικής, της αναστήσεως, της αρχαιολογίας και της ιστορίας της τέχνης των μνημείων της Ακρόπολης, ζητήματα τεχνολογίας και εφαρμογών, θα αποτελέσουν τους βασικούς άξονες του Συμποσίου, στο οποίο

θα παρουσιαστούν επίσης τόσο τα έργα που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια στον Ιερό Βράχο όσο και νέα θέματα που προκύπτουν από την τρέχουσα δραστηριότητα.

Ειδικότερα: α) θα ανακουβισθούν πλήρως αποκατάσταση (των πλάνων τοίχων του σθκού και της βόρειας μελέρας του Παρθενώνα, των οροφών του κεντρικού κτηρίου του Προπυλαίων κ.λπ.) και νέες προτάσεις, όπως αυτή για την τελική διαμόρφωση και αποκατάσταση των ιστορικών φάσεων του εσωτερικού του Παρθενώνα, β) θα παρουσιαστούν τα νέα στοιχεία που προκύπτουν από τις αποεξωλέσεις μνημείων (π.χ. του Ναού της Αθήνας Νίκης), από την καταγραφή των διαστάσεων αρχιτεκτονικών μελών και την τεκμηρίωση των τευχών της Ακρόπολης, γ) θα αποτελέσουν θέμα ειδικής διαπραγμάτευσης οι έρευνες σχετικά με την προστασία και τον καθαρισμό των μαρμαρίνων επιφανειών των μνημείων (π.χ. της δυτικής ζωφόρου του Παρθενώνα), δ) θα τεθούν ζητήματα σχετικά με τη μηχανολογική μεσοδομή του εργοταξίου.

Οι ίδιοι οι ερευνητές, συνεργάτες των οργανωτικών φορέων, θα ορίσουν τη θεματολογία, ενώ οι ανακουβισμένοι θα διαρκούν –κατά μέσο όρο– 20'. Τα Πρακτικά θα εκδοθούν μετά το πέρας του Συμποσίου. Σε εγκύκλιο που θα ακολουθήσει, την άνοιξη του 2002, θα περιέχονται περισσότερα στοιχεία σχετικά με το πρόγραμμα. Για πληροφορίες: Γραφείο Γραμματείας και Γραφείο Ενέργειας και Εκπαίδευσης της ΥΣΜΑ, τηλ.: 3343 427, e-mail: protocol@ysma.culture.gr.

Ελληνικά Ιστορικά Εκπαιδευτήρια στη Μεσόγειο

Με το συνέδριο αυτό εγκαινιάστηκε μια πραγματικά αξιολογητή προσπάθεια του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων –σε συνεργασία με άλλους σχετικούς κρατικούς κεντρικούς, φορείς–, η οποία στόχο έχει τη διοργάνωση σειράς συνεδρίων με διεθνή συμμετοχή και αντικείμενο την Ιστορία της παιδείας του ελληνισμού. «Στη διαχρονική του πορεία, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, το θέμα της ιστορίας των κάθε είδους εκπαιδευτηρίων προκαλεί πάντα το επιστημονικό ενδιαφέρον για τη διερεύνηση των ποικίλων πτυχών του (...), αναδεικνύει όλο το φάσμα των προσπαθειών του Έθνους όχι μόνο να διατηρήσει την ταυτότάτ του, αλλά και να μεταδώσει το λόγο του ανθρωπισμού, της ελευθερίας και της διαλεκτικής και πέρα από τα όριά του». Θεματικοί άξονες των συνεδρίων αυτών θα είναι οι εξής: α) αρχαιολογία (ενοτισμός, καταγραφή και περιγραφή χώρων παιδείας), β) εκπαιδευτικά κείμενα, εγχειρίδια και όργανα μάθησης, γ) μέθοδοι διδασκαλίας, δ) προσωπογραφία διδασκάλων, ε) οργανιστική λειτουργία και εκπαιδευτικά προγράμματα, στ) ιδεολογικοί προσανατολισμοί της εκπαίδευσης, ζ) μαθητικές συμπεριφορές και συνήθειες, η) τοποχρονικές κατανομές και στατιστικά στοιχεία, θ) μορφές εκπαίδευσης, θεσμοθετημένες και μη.

Από τις 18 έως τις 21 Οκτωβρίου 2001, πραγματοποιήθηκε στη Χίο η πρώτη επιστημονική συνάντηση, με γενική θεματολογία και τίτλο «Ελληνικά ιστορικά εκπαιδευτήρια στη Μεσόγειο, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα». Φυλοδοξία της, να αποτελέσει οδηγό για την οργάνωση των επόμενων συνεδρίων της σειράς. Πρόθεση των υπευθύνων, αυτά να οργανωνούνται ανά διετία, σε διαφορετικό κάθε φορά χώρο, με παράλληλες εκδηλώσεις και, φυσικά, να επισπεύδονται με την έκδοση Πρακτικών. Ευχή δική μας, και τα επόμενα συνέδρια να είναι τόσο ενδιαφέροντα και φρονιμένα όσο αυτό που πραγματοποιήθηκε φέτος στη Χίο, αποτελώντας μια ευχάριστη έκπληξη για όλους μας...

Διημερίδα για τα Ναυπακτικά Μνημεία

Από τις 20 έως τις 21 Οκτωβρίου 2001 έλαβε χώρα, στη Ναύπακτο, η Γ' Πολιτιστική Συνάντηση, με θέμα «Τα ναυπακτικά μνημεία του παρελθόντος και η ένταξή τους στις λειτουργίες του παρόντος». Ενδιαφέροντος ήταν οι περισσότερες από τις διαλέξεις της διημερίδας, η οποία διοργανώθηκε από την Εταιρεία Ναυπακτικών Μνημείων, σε συνεργασία –κατά κύριο λόγο– με το Δήμο Ναυπάκτου.

Ιερά Μονή Λειμώνος

Επιστημονικό συνέδριο, με τίτλο «Ιερά Μονή Λειμώνος. Θεολογία-Ιστορία-Τέχνη», διοργανώθηκε, από την Ιερά Μητρόπολη Μηθύμνης, στην Ιερά Μονή Λειμώνος, από τις 27 έως τις 30 Σεπτεμβρίου

2001. Οι διαλέξεις κάλυψαν ένα μεγάλο φάσμα θεμάτων, όχι μόνο θεολογικά αλλά και ιστορικά ενδιαφέροντος –πάντα με αφετηρία την Ιερά Μονή Λαζαρισίων και τους θησαυρούς της (εγκύβη, χειρόγραφο κ.λπ.)– ενώ το συνέδριο ολοκληρώθηκε με συζήτηση στραγγιγής τραπέζης, που θέμα είχε τους αρχαιολογικούς θησαυρούς της Μονής και τις ανάγκες συντήρησής τους.

Αιγυπτίωσης Έλληςας

Στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία» πραγματοποιήθηκε, από τις 15 έως τις 17 Ιουνίου 2001, το 3ο παγκόσμιο Συνέδριο του Συνδέσμου Αιγυπτιακών Ελλήνων, με θέμα «Αιγυπτίωσης Έλληςας, πολιτισμική δραστηριότητα-ιστορική παρουσία και προοπτική». Οι κύριοι θεματικοί άξονες του συνεδρίου, στο οποίο συμμετείχαν διακεκριμένες προσωπικότητες από ολόκληρο τον κόσμο, ήταν οι εξής: α) η διάδοση, η διατήρηση και η διδασκαλία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, β) Γράμματα και Τέχνες, γ) προβλήματα, οραματισμοί και ε-πιτεύγματα της εποχής μας από Αιγυπτιακές, στην Ελλάδα και σε ε-ξω-ελλαδικό χώρο, δ) ο Αιγυπτιακός του Σήμερα στην πορεία για το Αύριο. Παράλληλα με το συνέδριο, στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία», πραγματοποιήθηκε και η έκθεση «Μνήμες και Αναμνήσεις», με υλικό αρχείο.

Ημερίδα από την ΙΓ' ΕΠΚΑ και τον Δήμο Αλοννήσου

Τα «Αποτελέσματα επιφανειακών αρχαιολογικών ερευνών στον όριο Τοσκάλια Αλοννήσου: προοπτικές αναδείξεο του αρχαιολογικού χώρου» παρουσιάστηκαν σε ημερίδα που διοργανώθηκε από το Δήμο Αλοννήσου και την ΕΠΚΑ, στις 20 Οκτωβρίου 2001, στο αμφιθέατρο του Δημαρχείου Αλοννήσου, στο Πατήρι.

1ο Συνέδριο Μουσείου Συλλόγου Πορτίτσας

«Ο πολιτισμός του τόπου μου: Πορτίτσα» ήταν ο τίτλος του συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού από τις 26 έως τις 28 Οκτωβρίου 2001, στη Μητρόπολη Κορίνθου (ξενώνας «Αφροδίτη») αλλά και στο Μουσείο του Συλλόγου «Το Πνεύμα» στην Πορτίτσα. Η θεματολογία των διαλέξεων, ποιήλια και ενδιαφέροντα, περιελάμβανε αναφορές στον υλικό πολιτισμό των αρχαίων, μεταβυζαντινών και νεότερων χρόνων, στον λαϊκό πολιτισμό, την τοπική ιστορία και γεωγραφία, αλλά και στη μουσικολογία, το μουσικό περιβάλλον και τις αναλυτικές προσεγγίσεις. Το θέμα συζήτησης στραγγιγής τραπέζης που διοργανώθηκε στο τέλος του συνεδρίου ήταν: «Τοπικά μουσεία: θεσμικό πλαίσιο, δυνατότητες και προοπτικές».

Υφάσματα από ανασκαφές της Αιγύπτου και των γειτονικών χωρών

Το υφάσμα υπήρξε ανέκαθεν ουσιαστικός φορέας πολιτισμού, και ως αρχαιολογικό εύρημα και μαρτυρία έχει αποστείλεο πολυπληθή πηγή πληροφοριών τις τελευταίες δεκαετίες. Στις 4 και 5 Νοεμβρίου 2001, στο Ίδρυμα Aebeg-Stiftung στη Βέρνη της Ελβετίας, πραγματοποιήθηκε διεθνής συνάντηση ειδικών, με θέμα «Textiles in situ: their finds spots in Egypt and neighbouring countries». Από τους ομιλητές εξεστράφησαν νεότερα αλλά και παλαιότερα αρχαιολογικά ευρήματα, σύμφωνα με τους ακόλουθους θεματικούς ά-ξονες: α) υφάσματα από ανασκαφές νεκροταφείων, β) υφάσματα ο-πό μικρούς οικισμούς, γ) υφάσματα από αμυντικούς οικισμούς (κυ-ριώς φρούρια), δ) υφάσματα από μεγάλα οικιστικά σύνολα (πό-λεις). Τα Πρακτικά του διήμερου συνεδρίου, που πιστοποιεί το αυ-ξανόμενο ενδιαφέρον για το αρχαίο υφάσμα και ένδυμα, πρόκειται να συμπεριληφθούν σε ειδική έκδοσή του Ίδρυματος Aebeg-Stiftung τον επόμενο χρόνο.

Οι συμμετέχοντες είχαν επίσης την ευκαιρία να ξεναγηθούν στην έκθεση «Μυθικά όντα στις ερήμους», που διοργανώνας το Ίδρυμα και περιλαμβάνει αρχαία ενδυμάτια εξαιρετικής ποιότητας κατασκευής. Τα εντυπωσιακά μάλλινα υφάσματα βρέθηκαν σε ανα-σκαφές νεκροταφείων (2ος αι. π.Χ.-2ος αι. μ.Χ.) στις ερήμους της κεντρικής Ασίας. Η «ευδαίμων» ποιήλια της υφαντουργικής δομής η εξαιρετική ποιότητα των χρωστικών ουσιών αλλά και η πολυπλο-κότητα της ενδυματολογικής κατασκευής, αποτελούν πολύτιμες μαρτυρίες για τις κοινωνίες που τα παράγαν. Ένας καταποτιστι-

κό κατάλογος που πραγματοποιείται την παραγωγή, την ανασκαφή και τη συντήρηση των υφανμάτων συνοδεύει την έκθεση Σοφία Τσουρινάκη

Από την Ανατολή στη Δύση

Το τετραήμερο 24-28 Σεπτεμβρίου 2001 πραγματοποιήθηκε, στο Μουσείο Καλών Τεχνών στη Λυών της Γαλλίας, το 19ο Συνέδριο του Διεθνούς Κέντρου Μελέτης Αρχαίων Υφανμάτων (Centre International d'Etudes des Textiles Anciens). Θέμα του «Από την Ανατολή στη Δύση, υφάσματα της Άνω Ανατολής και η επιρροή τους στα υφάσματα της Δύσης». Τα περισσότερα από τα επιμερούς θέματα που συζητήθηκαν πρόκειται να συμπεριληφθούν στην ειδική έκδοσή του CIEAT στο τέλος του τρέχοντος έτους.

Το συνέδριο πλαισιώθηκε από την έκθεση «Polish sashes, when Poland dressed in Lyon», στο Μουσείο Ιστορικών Υφανμά-των, αλλά και από επισκέψεις στο Εθνικό Ινστιτούτο Σητροτροφίας, στο εργαστήριο της οικογένειας Maigre, που κατασκευάζει, από το 1870, ταφέντα ποιήες με παραδοσιακό τρόπο, και στο υφαντορ-γείο Tassinari και Chateil, που προμηθεύει τα αυτοκρατορικά παλά-τια και τα κάστρα της Ευρώπης με πολυτελή μεταξωτά υφάσματα από το 1680.

Σοφία Τσουρινάκη

H 19η Γενική Συνδιάσκεψη του ICOM

Η Βαρκελώνη της Ισπανίας ήταν φέτος η πόλη που φιλοξένησε την τριτη Γενική Συνδιάσκεψη του ICOM (International Council of Museums-Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων), μη κρατικού, συμβουλευτικού οργανισμού της UNESCO για θέματα μουσείων, που αριθμεί περισσότερα από 16.000 μέλη σε 140 χώρες από τον κόσμο και ως βασική αποστολή έχει την προστασία και τη συντήρηση της παγκό-σμιας πολιτισμικής κληρονομιάς –από φυσικές και μη καταστρο-φές–, αλλά και τη δημιουργία και τη διασφάλιση των συνθηκών ε-κείνων που εννοούν την ουσιαστική επαφή και την πρόσβαση του κοινωνικού συνόλου στα αγαθά της πολιτισμικής του κληρονομιάς. Με βάση το γενικότερο αυτό πλαίσιο, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται από το ICOM στον τομέα της παγκόσμιας μουσειακής πολιτικής. Τα μέ-λη του –προερχόμενα κυρίως από το χώρο των μουσείων– κλήθη-καν στη φετινή 19η Γενική Συνδιάσκεψη και 20η Γενική Συνέλευση του ICOM, προκειμένου να δώσουν απαντήσεις στα σημαντικά επι-μέρους ζητήματα που αφορούν στα μουσεία και το ρόλο τους στη ρευστή σύγχρονη πραγματικότητα της παγκοσμιοποίησης, αλλά και για να συμβάλουν στη συγκρότηση ενός στρατηγικού πλαισίου ικανού να αντιμετωπίσει με τρόπο αποτελεσματικό και ουσιαστικό τις προκλήσεις της εποχής μας, να παράσχει ανά πάσα στιγμή λύ-σεις στα προβλήματα που ανακύπτουν όσον αφορά στη διαχείριση της παγκόσμιας μουσειακής κληρονομιάς.

Οι οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα μουσεία του σήμερα, καθώς και οι μέθοδοι αντιμετώπισής και διαχείρισής των προκλήσεων αυτών από το ανθρώπινο δυναμικό τους, αποτελέσαν τους κεντρικούς άξονες των διαλέξεων και συζη-τήσεων που έλαβαν χώρα στη Βαρκελώνη κατά τη διάρκεια της Συνδιάσκεψης (16-18 Ιουλίου 2001), στην οποία η Ελλάδα εκπροσω-πήθηκε από μέλη του ελληνοκύπριου τμήματος του ICOM, του Υπουργεί-ου Πολιτισμού αλλά και ιδιωτικών φορέων. Τα ερωτήματα που απο-σχολήσαν τους συμμετέχοντες πολλά και σημαντικά: Υπάρχει περι-πόληση η πολυσυζητημένη και με ταχέως ρυθμούς εξελισσόμενη πα-γκοσμιοποίηση να επηρεάσει αρνητικά την ιδιαίτερη πολιτισμική ταυτότητα των διαφόρων εθνότητων, οδηγώντας στην προβολή και στη συνέχεια στην απώλειά της; Απειλούν οι ριζικές αλλαγές στη σύγχρονη οικονομική και κοινωνική ζωή –χαρακτηριστικό στοι-χείο των οποίων είναι και το κυνήγι του οικονομικού κέρδους–, τα μουσειακά Ίδρυματα και το ρόλο που μέχρι σήμερα καλούνταν αυτά να υπηρετήσουν; Μήπως το ενδιαφέρον μας πρέπει για να στραφεί στην εξεύρεση νέων τρόπων και μεθόδων, ώστε να γεφυρωθούν οι προφανείς σπουδαιότητες της σύγχρονης μουσειακής πολιτικής α-ντιμέτωποι με τρέφο δημοκρατικό και ικανό να αποφέρσει χωριστά και θετικά αποτελέσματα; Η κατά το δυνατόν πλήρης και ουσιαστική προσέγγιση των ζητημάτων αυτών επιχειρήθηκε στο πλαίσιο της καρποφόρας 19ης Συνδιάσκεψης του ICOM, από την οποία δεν έ-λειψαν ωστόσο και οι αδυναμίες, σε οργανωτικό κυρίως επίπεδο, α-

πό μια χώρα και μια πόλη με μεγάλη παράδοση και επιτυχία στις διεθνείς διοργανώσεις.

Παράλληλα με τις επόμενες συνεδριάσεις των Διεθνών Επιτροπών και των «Αδελφών» (Affiliated) Διεθνών και Περιφερειακών Οργανισμών, υπήρχαν και συνεδριάσεις γενικότερης θεματολογίας: η ευθύνη της κοινωνίας στη διαχείριση των μουσείων, η παρόνση διακίνηση πολιτισμικών αγαθών, η δημιουργία ενός ονόματος δικτακτικού χώρου ανώτερου επιπέδου, αποκλειστικά για μουσεία (top level domain < .museum >). Στις ομίλες σημαντικών προοπτικότητας από το χώρο των μουσείων, τα θέματα εξαιρετικά ενδιαφέροντα αλλά και επίκαιρα: α) Το μουσείο στην εποχή της πληροφορίας και ο ρόλος που αυτό καλείται πια να διαδραματίζει ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα στο τοπικό και το παγκόσμιο «γίνεσθαι», συνδυάζοντας την τέχνη και την εμπειρία με τη σύγχρονη τεχνολογία (Διαδίκτυο), παύοντας να αποτελεί πλέον απλά έναν «αποθήκη γνώσεων». β) Το δόγμα του 21ου αιώνα: διοίκηση των μουσείων από καλλιτεχνικούς ή εμπορικούς διευθυντές (managers); Σήμερα πια το ζητούμενο δεν είναι μόνο η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού των μουσείων, σε επαγγελματικό και πνευματικό επίπεδο, αλλά και η αρμονική συνεργασία των διαφορετικών ειδικοτήτων ομάδων, που καλούνται να αναδείξουν και να προσαρμόσουν το ρόλο του μουσείου στη σύγχρονη οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα, υπό την καθοδήγηση και την εποπτεία ενός διευθυντή ικανού να αποδίδει τις επιτυχίες στην ομάδα και να χρεώνεται ο ίδιος τις αποτυχίες. γ) Ο ρόλος των μουσείων σε συνδυασμό με την ανθρώπινη κοινωνία, από την οποία έχουν συγκροτηθεί, προκειμένου να την υπηρετούν, εξελισσόμενα συνεχώς, φέρνοντας τους επισκέπτες τους σε επαφή με την ιστορία και την τέχνη, συμβάλλοντας σε έναν κοινό, παγκόσμιας εμβέλειας, διάλογο, αποτελώντας, τέλος, φορείς όχι μόνο πολιτισμικούς αλλά και εκπαιδευτικούς.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας του ICOM να έρθει σε ακόμα μεγαλύτερη και ουσιαστικότερη επαφή με το ευρύ κοινό, διοργανώθηκε και μια Ανοικτή Συνδιάσκεψη, ένα Open Forum, το οποίο συμπεριελάβε πέντε συνολικά συζητήσεις στρατηγικής τρέψης, με τα εξής θέματα: α) μεγάλα και μικρά μουσεία: δύο μορφές διοίκησης, β) η υπερεθνική συνεργασία για τη διοίκηση των μουσείων, γ) ισοσταθμίζοντας το οικονομικό και το κοινωνικό κέρδος, δ) τα οφείλναι από το Διαδίκτυο για τα μουσεία, ε) η ανανέωση των μουσείων: ποιος πρέπει να είναι ο στόχος των εννοιολογικών και διοικητικών μεταρρυθμίσεων; Η Αγορά Ιδεών (Market of Ideas) αποτέλεσε ένα ακόμα ενδιαφέρον πεδίο της συνδιάσκεψης του ICOM. Σ' αυτήν τα μέλη του περιγράψαν τις εμπειρίες τους και εξέφρασαν τα συμπεράσματά τους, ενώ εταιρείες σχετίζουσες με τα μουσεία παρουσίασαν τα προϊόντα τους, δίνοντας νέες ιδέες για τις δυνατότητες της μουσειακής πολιτικής σήμερα. Στο πλαίσιο των παράλληλων εκδηλώσεων της Συνδιάσκεψης πραγματοποιήθηκαν ποικίλες εναλλαγές και εκδόσεις σε ιδιαίτερης ιστορικής και πολιτισμικής αξίας μνημεία και περιοχές εντός και εκτός Βαρκελώνης.

Σε ανάμνηση της 20ής Γενικής Συνδιάσκεψης του ICOM στην Κορέα το 2004, η 20ή Γενική Συνέλευση του ICOM, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Βαρκελώνη μετά το τέλος της Συνδιάσκεψης, στις 6

Ιουλίου 2001, κατέληξε στις ακόλουθες αποφάσεις-προτάσεις: α) ενθάρρυνση και ενίσχυση των μη κυβερνητικών οργανισμών που συμβάλλουν στην προώθηση των μουσείων να προσφέρουν τα μέγιστα στο κοινωνικό σύνολο, β) διασφάλιση της κατά το δυνατόν μεγαλύτερης οικονομικής και πολιτικής αυτονομίας των μουσείων, γ) συνέχιση και ενίσχυση της συνεργασίας με όλους εκείνους τους φορείς που μπορούν να συμβάλλουν στον αγώνα κατά της παράνομης διακίνησης πολιτισμικών αγαθών, δ) ενίσχυση της πρόσδεσης πληθοφώνων και των ενεργειών που σχετίζονται με την προώθηση της πολιτισμικής κληρονομιάς, ε) συνέχιση, από πλευράς της UNESCO, της έκδοσης του *Museum International* σε όλες τις επίσημες γλώσσες του ICOM (αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά) και όχι μόνο. Επίσης: α) καταδικάσει τις σοβαρές καταστροφές που έλαβαν χώρα στο Μουσείο του ανατολικού Τιμόρ, αλλά και την κλοπή σημαντικών συλλογών του, και κάλεσε τα μέλη του ICOM να προσφέρουν τη βοήθειά τους όσον αφορά στην ανακατασκευή και την αναδιοργάνωση του εν λόγω μουσείου, β) κάλεσε όλους τους εμπλεκόμενους -μέσω ή μέσω- φορείς να ανταλλάξουν σθεναρά σε οποιαδήποτε ενέργεια ή πρόταση που είναι δυνατόν να απονομήσει και, τελικά, να οδηγήσει στην απόλυτη της ιδιαιτερώς πολιτισμικής ταυτότητας των διαφορετικών ανά τον κόσμο εθνών, γ) κάλεσε τα μουσεία να ενθαρρύνουν τη δράση των εθνικών κυβερνητικών των χωρών τους, όσον αφορά στην πλήρη εφαρμογή των διεθνών ισχύουσων όρων και αρχών που αναφέρονται στο όχημα της παράνομης απραγής και οικειοποίησης αντικειμένων της πολιτισμικής κληρονομιάς εθνότητας, όπως για παράδειγμα των Εβραίων από τους Ναζι κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Σειρά διαλέξεων από την ΕΜΑΕΤ

Για την περίοδο Οκτωβρίου 2001-Φεβρουαρίου 2002, η Εταιρεία Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας διοργανώνει σειρά διαλέξεων στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Καρ. Σερβίας 4, 5ος όρ.). Οι ενδιαφερόμενοι, λοιπόν, μπορούν να παρακολουθήσουν τις ακόλουθες ομιλίες:

α) 14 Ιανουαρίου 2002, 18:30: Καριμνιώ Δ., Μπάκια Κ., Μπισωπής Σ., «Μεθοδολογική προσέγγιση ζητημάτων της τεχνολογίας του μηχανικού πολιτισμού, στο πλαίσιο της πειραματικής αρχαιολογίας: πλοία και Αιμενικές εγκαταστάσεις».

β) 28 Ιανουαρίου 2002, 18:30: Kienast H., «Νέα ευρήματα στο Ευπαλίνο Όρυγμα».

γ) 11 Φεβρουαρίου 2002, 18:30: Καλλιγερούπουλος Δ., «Κλειστά συστήματα αυτομάτων στην αρχαία Ελλάδα».

δ) 25 Φεβρουαρίου 2002, 18:30: Kienast H., «Αρρόλιον Ανδρόνικου Κυρρήστου».

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Σχετικά με τη δημοσίευση άρθρων

Από το Υπουργείο Πολιτισμού (Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων, Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων-Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων) λάβαμε την παρακάτω επιστολή, την οποία παραθέτουμε προς πληροφόρηση των αναγνωστών μας. Σε αναμονή διευκρινιστικής απάντησης από το αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Πολιτισμού, όσον αφορά στα ακριβή στοιχεία του σχετικού με το θέμα νόμου, συνεχίζουμε, προς το παρόν, να δημοσιεύουμε τα άρθρα που αποστέλλονται στο περιοδικό κανονικά.

Θέμα: Αρχαιολογικές ανακαινώσεις από ερευνητές χωρίς την απαιτούμενη άδεια από την Υπηρεσία μας για αρχαιοτήτες του νομού Λέσβου.

Σχετικά με το θέμα σας πληροφορούμε ότι προ καιρού λάβαμε γνώση των κάτωθι πρόσφατων δημοσιεύσεων, που αφορούν αρχαιότητες της ν. Λέσβου: α) Άρθρου του κ. Χ. Χαρίση στην τοπική εφημερίδα «Εμπρός» για σπήλαιο της Αντίσσιας Λέσβου, β) Άρθρου των Α. και Χ. Χαρίση και Ρ. Durand στο αρχαιολογικό περιοδικό «Αρχαιολογία & Τέχνες» για ίχνη παλαιολιθικής εγκατάστασης και γ) Άρθρου του κ. Β. Κουμαρέλα στο ίδιο περιοδικό για την προϊστορική τοπογραφία των βορείων παραλίων της Λέσβου. Οι παραπάνω δημοσιεύσεις πραγματοποιήθηκαν από ερευνητές, μη κατ' επάγγελμα αρχαιολόγους, οι οποίοι συνεργάστηκαν με ξένους αρχαιολόγους χωρίς προηγούμενες να έχουν υποβάλει αίτηση προς την Υπηρεσία μας για τη χορήγηση της απαραίτητης άδειας για τη διεξαγωγή έρευνας, τη μελέτη και τη δημοσίευση αποτελεσμάτων σχετικών με τις συγκεκριμένες αρχαιολογικές θέσεις. Διευκρινίζουμε ότι οι άδειες αυτές χορηγούνται κατόπιν εισήγησης των αρμοδίων Εφορειών Αρχαιοτήτων και Διευθύνσεων του ΥΠ.Π.Ο., αφού προηγήσει γνωμοδότηση είτε του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων, είτε του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι ερευνητές προέβησαν σε έρευνα χωρίς την απαραίτητη άδεια των αρμοδίων Εφορειών Αρχαιοτήτων, δηλ. της Κ' ΕΠΚΑ και της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας-Εποχαιολογίας.

Κατόπιν τούτων θα θέλαμε να σας παρακαλέσουμε στο εξής για τη δημοσίευση παρόμοιων άρθρων να τίθεται στους ερευνητές το ερώτημα εάν διαθέτουν τις σχετικές άδειες της αρχαιολογικής υπηρεσίας για την πραγματοποίηση της υποβαλλόμενης για δημοσίευση εργασίας.

Αθήνα, 9-2-2001

Ο Διευθυντής Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
Ευάγγελος Καραβωγιάννης

Η καταστροφή της Στυμφαλίας λίμνης

Αγαπητή ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ,

Πιστεύω πως η εικόνα (που μιλά περισσότερο από το κείμενο), στην περίπτωση της βερβίλωσης ενός ιστορικού χώρου και οικολογικού συστήματος, αρκεί. Δύο πινακίδες αναρτημένες με καμάρι δείχνουν την «πρόοδο» που επιτελείται στη Στυμφαλία λίμνη.

Σχεδόν 62.000.000 δραχμές ξοδεύτηκαν για τη «διαμόρφωση χώρου αναψυχής», δηλαδή για ένα πρόχειρο και περιττό, αλλά ευτυχώς όχι κραυγαλέο, συμπλέγμα από πέτρα (καθίσματα, πεζούλες κ.λπ.) και ξύλινο κινγκλίδεμα (σαν αυτό που φαίνεται στη φωτογραφία πίσω από την πινακίδα), που πλαισιώνει σε όλο του το μήκος ένα μονοπατάκι που οδηγεί στην κορυφή λόφου, στο οποίο ο περιπατητής αισθάνεται σαν πρόβατο στο μαντρί.

Η Στυμφαλία λίμνη σίγουρα έχει γίνει παρελθόν. Όπως αναγράφεται στη δεύτερη πινακίδα, εδώ θα δημιουργηθεί «Πανστυμφάλιον Στάδιο», και αφού θα αναβαθμιστεί ο χώρος, χτίστηκαν εδώ τα απαραίτητα αυθαίρετα (πάντοτε στον πυθμένα της άλλοτε ιστορικής λίμνης), για τους αγρότες που έχουν ήδη καταπατήσει το χώρο με καλλέργειες. Ας σημειωθεί πως στα βραχώδη λοφάρια γύρω από τη λίμνη διενεργούνται και αρχαιολογικές ανασκαφές.

Και αναρωτιέται ο λογικός πολίτης: Οι αρχαιολόγοι δεν είδαν ή δεν κατάλαβαν τι γίνεται για να το καταγγείλουν;

Σας ευχαριστώ για τη φιλοξενία,
Με εκτίμηση,
Παναγιώτα Μπουκουτσουβέλου
Γρεβενών 15, 155 62 Χαλαράς

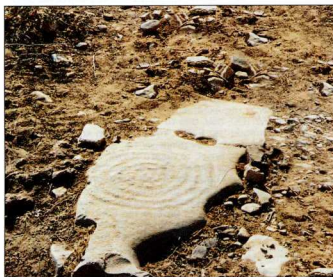

Οι «μπούσουλες» της Ηράκλειας Κυκλάδων

Αγαπητή ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Με αφορμή άρθρο της εφημερίδας Έθνος (17/10/2001), το οποίο αφορούσε στις βραχογραφίες που ανακαλύφθηκαν στην Άνδρο από την αρχαιολόγο κ. Χριστίνα Τελεβάντου, λαμβάνω το θάρρος να σας αποστείλω δύο φωτογραφίες που τραβήξα το 1998 στη νήσο Ηράκλεια Κυκλάδων. Τις βραχογραφίες αυτές –τέσσερις συνολικά, του ίδιου περίπου σχήματος– εντόπισα στη βρειοδυτική πλευρά του νησιού. Οι κάτοικοι του τις ονομάζουν «μπούσουλες» και οι παραδόσεις αναφέρουν ότι είναι σημάδια των περατών, με αποτέλεσμα πολλές να έχουν κατά καιρούς καταστραφεί από ανθρώπους που πίστεψαν ότι θα έβρισκαν κάποιο θησαυρό κάτω από αυτές. Σήμερα ένας νέος κίνδυνος τις απειλεί: η οδοποιία, η οποία τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε ιδιαίτερη ανάπτυξη στο νησί. Δύο μάλιστα από τους «μπούσουλες» διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο, δεδομένου ότι βρίσκονται πάνω σε δρόμο. Γι' αυτό το λόγο, αλλά και επειδή πιστεύω ότι οι «μπούσουλες» χρονολογούνται σε εποχές παλαιότερες της «εποχής των περατών», γνωστοποίησα τα ανωτέρω στην αρμόδια ΚΑ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, προκειμένου να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες για τη διάσωσή τους.

Με τιμή,
Χρήστος Κανάκης
Κάτω Χαλάνδρι, Αθήνα

ΒΙΒΛΙΑ

Άγιον Όρος-Λιθανάγλυφα

Αλέκος Ε. Φλωράκης

Εκδ. Τήνος, Αθήνα 2000

Άλλο ένα βιβλίο του λαογράφου-εθνολόγου Α. Φλωράκη, που ασχολείται με την τέχνη και την παράδοση του μαρμαρού και της πέτρας. Μετά τα «Μαρμαρίνα λαϊκά τεμπέλα της Τήνου και του Μαρμαρού Τέχνη και Τεχνική, ο Ιωάννης Φλωπότης και το εργαστήριο του», αυτή τη φορά, ακολουθώντας τους πατριώτες του, τους θηριακούς μαρμαράδες, φθάνει στο περβόλι της Παναγίας, το Άγιον Όρος.

Επισκέπτεται 18 μοναστήρια (τις Μονές Αγ. Παύλου, Βατοπέδιου, Διονυσίου Εσφιγμένου, Ζωγράφου, Ιβήρων, Καρακάλλου, Κουτουλουμίου, Κωσταμονίου, Μεγίστης Λαύρας, Ξενοφώντος, Ξηροπόταμου, Παντοκράτορος, Σταυρονικίτη, Φιλοθέου Χιανδάνου, το Πρωτό στο Καραές και τη σκήτη του Αγίου Ανδρέα), και καταγράφει κρήνες, θιάβες, πλάκες, βρόνους, χορούς, υπέρθρα και περιθურώματα, φάρλα, κιονόκρνα, προσκυνητάρια. Τα κατατάσσει χρονολογικά και θεματολογικά, εντοπίζει και καταγράφει τις σχολές, τα εργαστήρια, τους τεχνίτες (οικοδομικούς και μαρμαράδες).

Αρχίζοντας από τα λιγότερα πρώιμα Λιθανάγλυφα του 17ου αιώνα, και τα λίγα μεταγενέστερα που διατηρούν στοιχεία μεταβυζαντινού ύψους, εντοπίζει ήδη από το πρώτο μισό του 18ου αιώνα, κατασκευές με έντονα στοιχεία τουρκομαρκόρ, που παραμένουν άμεσα στα εργαστήρια της Πόλης. Από τα μέσα του ίδιου αιώνα κι ύστερα, μεταξύ των μαστόρων, συναντάμε και Θηριακούς, που άλλοτε εργάζονται στην Πόλη και άλλοτε έρχονται απευθείας από την Τήνο, όπως και από άλλα κυκλαδονήσια του Αιγαίου. Η παρουσία κωνσταντινουπολιτικών εργασιών οθωμανικού μαρκόρ, όπου δουλεύουν έλληνες χριστιανοί τεχνίτες, συνεχίζεται μέχρι και τις αρχές του 19ου αιώνα, από τα τέλη όμως του 18ου αιώνα κυριαρχούν τα θηιακά εργαστήρια. Στην πρώτη αυτή περίοδο επικρατούν οι γενικές τάσεις της λαϊκής λιθολυπτικής. Από τις αρχές του 19ου αιώνα και εώς, επικρατεί ο νεοκλασικισμός, παρόλο που η διακοσμητική μαρκόρ θεματολογία επιμένει, είτε ως αυτεπλήρης είτε σε συνδυασμό με κλασικιστικά μοτίβα. Στη δεύτερη περίοδο χωρίζεται σε δύο βασικά ρεύματα, την «εμπερική λιθολυπτική» και την «καλλιτεχνική γλυπτική». Η δεύτερη ασκείται μάλλον από τα θηιακά εργαστήρια. Μια ολόκληρη σειρά γνωστών ονομάτων (Ζαχ. Φλωπότης, Απ. Λύτρας, Ι. Χαλιπές κ.λπ.) υπογράφει τα έργα. Για μια ακόμη φορά, ο Αλ. Φλωράκης τεκμηριώνει την προφορική παράδοση των χωριών της Τήνου, μέσα από την εμπειριστατομένη συγκριτική έρευνα, προχωρώντας στη μελέτη της ελληνικής λαϊκής μαρμαρογλυπτικής. Τα κείμενα συνοδεύονται από πλούσιο φωτογραφικό υλικό, που προσέρχεται είτε από λήψεις του ίδιου του συγγραφέα είτε από άλλες πηγές (αρχείο Σοφιανού, Στυλ. Μπουρμπάχακη, ΑΓΘ κ.λπ.).

Το πόνημα συνοδεύεται, όπως όλα τα βιβλία του Α. Φλωράκη, από ευερεθιστή τόπην, κυρίων ονομάτων, διακοσμητικών θεμάτων, λαϊκών τεχνικών όρων, εργαστηρίων και εικόνων –κατά Μονές–, καθώς και από ειδική βιβλιογραφία. Μια πολύτιμη προσφορά για τον ειδικό μελετητή αλλά και για κάθε αναγνώστη.

Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη
Αν. Καθηγήτρια ΕΜΠ

Πύλος-Πυλία

Γιώργος Παπαθανασόπουλος, Θάνος Παπαθανασόπουλος
Εκδ. ΤΑΠΑ, Αθήνα 2000

Οδοιπορικό στο χώρο και στο χρόνο. Ένας οδηγός για την «Πύλο του Νέστορος, το Ναυαρίνο, τη Μεθώνη και την Κορώνη», που αποτελεί έργο αναφοράς. Συνοπτικό κείμενο, τεκμηριωμένο, ωραία γραμμένο, υποστηρίζεται από πλούσια και καλαισθητή εικονογράφηση. Ακόμα και εάν δεν σκοπούσατε να πάτε στη νότια Πελοπόννησο, ο οδηγός αυτός θα σας προσφέρει απόλαυση και γνώση.

Η τέχνη της αγγειογραφίας στην κλασική Αθήνα

Martin Robertson

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2001

Πρόκειται για έργο ζωής του διακεκριμένου αγγίλου επιστήμονα, στο οποίο παρακολουθείται η εξέλιξη της αττικής εικονιστικής

κεραμική επί δύο αιώνες, από το Ερκίνημα της ερυθρόμορφης τεχνικής έως την εγκατάλειψη των διακοσμητικών μορφών. Σημαντική αναστροφή στη μελέτη της αρχαίας ελληνικής αγγειογραφίας, σε άριστη μετάφραση των Μ. Καραμπατάς και Μ. Κόμβου. Ένα βιβλίο που ενδιαφέρει όποιον αγαπά την αρχαία τέχνη ή ερευνά την ελληνική αγγειογραφία. Δυστυχώς οι φωτογραφίες υστερούν σε εικονικότητα ως προς το κείμενο.

Archeologia Viva

Piero Pruneti

Εκδ. Giunti Gruppo Editoriale, Firenze 2001

Διηγητικό παλιό αρχαιολογικό περιοδικό που απευθύνεται στο ευρύ κοινό. Στο τεύχος 89 (Σεπτ.-Οκτ. 2011), μεταξύ των ενδιαφερόντων άρθρων που δημοσιεύει, ξεχωρίζει «Η θαμιάστα αποικία της Γέλα με έμβλημα τη Μέδουσα», των Rosalba Panfili και Lavinia Sole. Πρόκειται για μια σύντομη και ωραία στα εικονογραφημένα αναφορά στις τελευταίες ανασκαφές που διενεργούνται στο αρχαίο εμπόριο (Λιμάνι), κατά τη διάρκεια των οποίων βρέθηκαν τρεις θαμνισμοί ηθλίου βωμίου με ανάγλυφο διάκοσμο, που μας θυμίζει τη στενή σχέση της Σικελίας με την Ελλάδα και το ρόλο του τυράννου Γέλωνα.

Τετράμηνια

Περιοδική έκδοση

Εκδ. Δρόσος Κραβαρτόγιαννος, Άμφισσα 2001

Το καλοκαιριακό τεύχος του 2001 των Τετράμηνια, περιοδικού με θέματα πολιτισμικά, είναι αφιερωμένο στο Άγαιο. Ποικίλα θέματα -ιστορικά, αρχαιολογικά, λαογραφικά, κοινωνιολογικά μελέτες και λογοτεχνικά κείμενα, πεζά και ποιήθη- συνθέτουν το πολύ ενδιαφέρον 65ο τεύχος.

Το Μπεζεστένι

Οδηγός

Εκδ. Υπουργείο Πολιτισμού, Λάρισα 2001

Δύο μικροί παιδικό οδηγός, από τους οποίους όμως και οι μεγάλοι έχουν να μάθουν πολλά, κυκλοφόρησαν πρόσφατα.

Ο πρώτος προορίζεται «Το Μπεζεστένι και οι αγοράς της Λάρισας από τα αρχαία έως τα νεότερα χρόνια» (32 σελίδες), και περιλαμβάνει τρία μέρη: α) Στοιχεία για τις αγορές και την οικονομία της Λάρισας κατά την αρχαιότητα (κείμενο: Γ. Τουφεξής, Στ. Κατακούτα), β) Το Μπεζεστένι και η περιοχή του λόφου του Φρουρίου στο Βυζάντιο και την περίοδο της Οθωμανικής κατοχής (κείμενο: Στ. Σερρούλια), γ) Η αγορά της Λάρισας κατά τους νεότερους χρόνους (κείμενο: Α. Μουσιώνη).

Ο δεύτερος οδηγός, με τίτλο «Μια μέρα στο Μπεζεστένι» (16 σελίδες), είναι το έντυπο του σχετικού εκπαιδευτικού προγράμματος. Περιλαμβάνει ένα κείμενο για δρωμένο (για παιδιά 9-12 ετών) και πληροφοριακό υλικό όσον αφορά στο Μπεζεστένι, τη λειτουργία και τη σημασία του στους παλαιότερους αιώνες, καθώς και τη σημερινή του κατάσταση. Τα κείμενα εγγραφή η Λίνα Μουσιώνη και η Κωνσταντίνα Κόντσα, και οι φωτογραφίες είναι του Θάνου Ευθυμίου.

Οικόσημα Τήνου

Αλέκος Ε. Φλωράκης

Εκδ. Ερίνη, Αθήνα 2001

Εξήντα πέντε οικόσημα της Τήνου παρουσιάζονται στη μελέτη αυτή, πολλά από τα οποία είναι άγνωστα στην εραλδική βιβλιογραφία. Μια σύντομη -αλλά χρήσιμη- αναφορά στην ιστορία του νησιού, μάζ εισάγει στις τέσσερις κατηγορίες εραλδικών νημιών: α) εμβλήματα κρατών, β) οικόσημα αρχόντων, γ) οικόσημα ερωμένων, δ) διακριτικά μοναχικών ταγμάτων. Τα οικόσημα της Τήνου χρονολογούνται από τον 15ο/16ο έως τον 20ό αιώνα. Στο βιβλίο απεικονίζονται, ως επί το πλείστον, φωτογραφικά, και ελάχιστα σχεδιαστικά. Σημειώνονται ο τόπος όπου βρίσκονται, το υλικό κατασκευής

και οι διαστάσεις τους, και δίνεται μια σύντομη αλλά άρτια ιστορική παρουσίαση. Τέλος, παρατίθενται οι σχετικές σημειώσεις και βιβλιογραφία.

Αγαιοπελαγίδες Ολυμπιονίκες

Νίκος Σταματόπουλος, Γιώργος Τασούλας

Εκδ. Υπουργείο Αγαίου, Αθήνα 2001

Δίγλωσσο λούκιμα, πλούσια εικονογραφημένο, που μας αποκαλύπτει τόσο και τόσο μυτικά των αρχαίων ελληνικών αγώνων, της γλώσσας και της προσωπικότητας ορισμένων από τους πολύ γνωστούς αθλητές, για τους οποίους έχουν σωθεί ποικίλες μαρτυρίες, τις οποίες όμως κανείς δεν είχε ενδιαφερθεί -μέχρι σήμερα- να προσφέρει στο ευρύ κοινό!

Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας, από τις αρχές έως την ύστερη αρχαιότητα Συλλογικό έργο

Επιμ. Αναστάσιος Χριστίδης

Εκδ. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Αθήνα 2001

Η πρωτοτυπία αυτής της «Ιστορίας της Ελληνικής Γλώσσας» έγκειται στο ότι δεν σκιαγραφεί μονάχα την Ιστορία της Γλώσσας, παρά τη συνδυάζει και με την πολιτική, οικονομική και κοινωνική ιστορία του τόπου. 123 κείμενα, γραμμένα από 40 Έλληνες και 30 ξένους επιστήμονες, προσφέρουν ένα ευρύ -και άκρως επισκοποδημικό- φάσμα γνώσεων και προβληματισμών. Για όποιον αγαπά τη γλώσσα το βιβλίο αυτό είναι η απόλαυση!

Ενημερωτικό δελτίο για την πορεία των αναστηλώσεων στην Ακρόπολη

Με αφορμή την πρόσφατη σύσταση της Υπηρεσίας Συντήρησης των Μνημείων της Ακρόπολης (ΥΣΜΑ) -ειδικής περιφερειακής Υπηρεσίας του ΥΠΠΟ, που, από το 1999, έχει αναλάβει, υπό την επιστημονική εποπτεία της ΕΣΜΑ, την οργάνωση και την εκτέλεση των έργων αναστήλωσης των μνημείων της Ακρόπολης- κυκλοφόρησε πριν από λίγους μήνες το πρώτο τεύχος ενός ενημερωτικού δελτίου, με ειδήσεις και εικόνες από την αναστήλωση των μνημείων. Στο πρώτο τεύχος παρατίθεται μια επισκόπηση της εκοσιπεντάχρονης πορείας των έργων αναστήλωσης, τόσο των εργασιών όσο και των γόνιμων προβληματισμών και αποφάσεων, που συνομιλούνται γιακρούρα στο αισιόδοξο μήνυμα της Ελψς Τουλιάου, επίτιμου Εφόρου Ακρόπολέως και μέλους της ΕΣΜΑ («Η Ακρόπολη και πάλι ένα μεγάλο ερωταίο! Αναμνήσεις και προσδοκίες», σ. 12). Στο εισαγωγικό κείμενο, η Μαρία Ιωαννίδου, διευθύντρια της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολέως, παρουσιάζει συνοπτικά τους σκοπούς και την πορεία των αναστηλωτικών εργασιών από το 1975 μέχρι σήμερα («25 χρόνια αναστηλωτικές εργασίες στην Ακρόπολη», σ. 1-2). Το άρθρο αυτό συμπληρώνει ιδανικά το χρονολόγιο ανάπτυξης των έργων («1975-1999. Μελέτες, έρευνες, έργα στην Ακρόπολη», σ. 4-6, και ειδικά για την αναστήλωση του Ερεχθείου, που σηματοδεχτηκε από τον πρόωρο χαμό του Αλέκου Παπαϊωαννίδη, «Τα πρόσωπα του Ερεχθείου», σ. 11), που υπογράφει η Φανή Μαλλούκου-Τυλιάνο, προϊστάμενη του Γραφείου Τεκμηρίωσης της ΥΣΜΑ. Ο καθ. Χαράλαμπος Μπουράς, πρόεδρος της Επιτροπής Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολέως (ΕΣΜΑ), σκιαγραφεί τις ανάγκες που οδήγησαν στην πρόσφατη ανασυγκρότηση των έργων και τη σύσταση της ΥΣΜΑ («1997-2000: Η ανασυγκρότηση των έργων Ακρόπολέως», σ. 2-3), τη δομή της οποίας αναλύει η Μαρία-Εξην Γαρέζου, προϊστάμενη του Γραφείου Γραμματοειδών της ΥΣΜΑ («Η διάρθρωση της ΥΣΜΑ», σ. 4). Περιλαμβάνονται ακόμη η συνοπτική παρουσίαση του έργου όλων των τομέων εργασίας της ΥΣΜΑ κατά το έτος 2000 (Φ. Μαλλούκου-Τυλιάνο, «Αναστηλωτικές εργασίες στην Ακρόπολη το 2000», σ. 8-10), καθώς και οι προβλεπόμενες εργασίες για το διάστημα 2000-2006 (Μ. Ιωαννίδου, «2000-2006: Προγραμματισμός των επεμβάσεων στα μνημεία», σ. 7). Το δελτίο, που διατίθεται στα ελληνικά και στα αγγικά, προβλέπεται να κυκλοφορεί περίπου δύο φορές το χρόνο, ανάλογα με τον όγκο των ειδήσεων από την εξέλιξη των έργων.

Βυζαντινή και μεταβυζαντινή αρχιτεκτονική στην Ελλάδα

Χαράλαμπος Μπούρας
Εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 2001

Πρόκειται για εξαιρετικό πόνημα, στο οποίο συγκεντρώνονται πληροφορίες για μνημεία διάσπαρτα σε ολόκληρη την Ελλάδα. Το κείμενο χωρίζεται σε οκτώ κεφάλαια, που αντιστοιχούν σε οκτώ περιόδους, από τον 3ο αιώνα έως το 1830. Στις σελίδες τους άριστα εικονογραφημένοι αυτοί βιβλίου (370 εικόνες), ο αναγνώστης παρακολουθεί την εξέλιξη της εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, παράλληλα με την πολιτικο-οικονομική ιστορία του τόπου και τις τεχνολογικές συνθήκες. Το έργο αυτό, έργο αναφοράς, είναι μοναδικό στο είδος του από κάθε άποψη, όσον αφορά τόσο στα κείμενα, την τεκμηρίωση, την επιλογή των εικόνων, όσο και στην άριστη εκτύπωση και την αισθητική παρουσίαση.

Ελληνικές Αρχαιότητες στο Μουσείο του Λούβρου

Αλίκη Σαμαρά-Κόουφμαν
Εκδ. Αδάμ, Αθήνα 2001

Εκατόν δεκαπέντε ελληνικές αρχαιότητες που βρίσκονται στο Μουσείο του Λούβρου παρουσιάζονται με πολύ ωραίες φωτογραφίες, συνοδευμένες από την ιστορία τους. Αφού τεκμηριώσουμε με προσοχή τα εκθέματα που συνήθως κοιτάζουμε φυγυλάει, στριμωγμένοι από το πλήθος των τουριστών, που συνωστίζεται για να τα θαυμάσει και να τα φωτογραφηθεί. Η αρχαιολόγος-συγγραφέας είχε την τύχη να εργαστεί δίπλα στον Pierre Devambaz, διευθυντή του τμήματος ελληνικών αρχαιοτήτων του Λούβρου επί δεκαετία του '70, και να γνωρίσει και τα λιγότερο γνωστά κομμάτια, που όμως δεν υστερούν σε καλλιτεχνική αξία από τα άλλα, τα χιλοφωτογραφημένα.

Βυζαντινό Ιστοριογραφικό Πεντάτευχο

Αλέξιος Σαββίδης
Εκδ. Ηρόδοτος, Αθήνα 2001

Τα πέντε δοκίμια του βιβλίου αυτού εξετάζουν τον βίο και το έργο πέντε μεγάλων μορφών της βυζαντινής ιστοριογραφίας, σε σχέση με τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες των αντίστοιχων εποχών στις οποίες έζησαν και δημιούργησαν. Διαβάζοντας τα πέντε αυτά βιογραφικά δοκίμια είναι σαν να περιδιαβάζουμε στην ιστορία του Βυζαντίου.

Οι μορφές-σταθμοί που γνωρίζουμε είναι ο Προκόπιος ο Καισαρείας - ο Θεοκυβίδης του 6ου αι. μ.Χ., ο Μιχαήλ Ψελλός - ο πολίσταυρος βυζαντινός ανθρωπιστής του 11ου αι. μ.Χ., η Άννα Κομνηνή - η ραψωδός βυζαντινή ηρωίδα του 11ου-12ου αι. μ.Χ., ο Ιωάννης Κίνναμος - γνώστης σε βάθος του 12ου αι. μ.Χ., ο Γεώργιος Σφραντζής - διπλωμάτης-ιστοριογράφος του 15ου αι. μ.Χ.

Κεραμικών εμπόριο...

Λευκάκια, Επιμ. Ελένη Παπαθωμά
Εκδ. Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής, Αθήνα 2001

Στο πλαίσιο της εκδοτικής του δραστηριότητας, και με αφορμή τον φετινό εορτασμό των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς (με θέμα «Από τις ανταλλαγές αγαθών στις συναλλαγές στο Διαδίκτυο»), το Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής παρουσιάζει αυτό το εξαιρετικά επιμελημένο και καλοεπιχρωματισμένο. Μέσα από παλιές ασπράδαυρες φωτογραφίες αλλά και αυθεντικές μαρτυρίες αγνευστοαυτών, ανιχνεύει τους τρόπους και τους τόπους της εμπορικής διακίνησης των ημίλων αγείων στον ελλαδικό χώρο, στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Προβάλλει έτσι, «ζωντανή» και γοητευτική, η εικόνα της νεοελληνικής κοινωνίας του χέος, όταν τα κεραμικά ήταν είδη καθημερινής ανάγκης για όλα τα επίπεδα -αστικά και αγροτικά-, όταν τα ζώα, τα κάρα και τα κάρικα ήταν τα κύρια μέσα μετακίνησης και μεταφοράς, όταν δρόμοι, λιμένα, παζάρια και πλατείες γίνονταν πεδίο συναλλαγής και νερύρα επικοινωνίας, όταν οι ρυθμοί ήταν αναγκαστικά πιο αργοί και η καθημερινότητα αναπό-

φρεκτα πιο δύσκολη, όταν όλα -εμπορεύματα, τιμές, ανάγκες και επιθυμίες- λογαριάζονταν αλλιώς...

Μαθαίνοντας στο Internet Αρχαία, Νέα, Ιστορία

Μαρία Κασκαντάμη
Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2001

Μια ενδιαφέρουσα και πρωτότυπη προσπάθεια ένταξης στη διδακτική πράξη των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας. Η συλλογή αυτή διδακτικών σεναρίων για τα φιλολογικά μαθήματα όλων των τάξεων Γυμνασίου και Λυκείου, αξιοποιεί ποικιλοτρόπως κυρίως τον Επεξεργαστή Κειμένου, το Διαδίκτυο και το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο σε συνδυασμό πάντα και με τα παραδοσιακά μέσα διδασκαλίας. Στόχος του βιβλίου είναι να αποτελέσει όχι μόνο ένα πολύτιμο εργαλείο για κάθε φιλόλογο αλλά και έναυσμα για πειραματισμό και για δημιουργία νέων σεναρίων από ανθρώπους με πνευμία ζωντανό και φαντασία.

Ελιά

Τατιάνα Σταύρου
Εκδ. Ηλιβατον, Αθήνα 2001

Με πλήρη τίτλο «Ελιά, η βιογραφία ενός δέντρου, μια αυθεντική ιστορία», το βιβλίο από την Τατιάνα Σταύρου περιγράφει, διηγείται, τραγουδάει την ελιά (με τα λόγια των γνωστότερων ελλήνων ποιητών). Πρόκειται, όπως αναφέρεται και στον τίτλο, για τη βιογραφία ενός δέντρου.

Μυτιλήνης αστυγροφία και Λέσβου χωρογραφία (15ος-19ος αι.)

Δ. Ν. Καρούδη-Μ. Κιελ
Εκδ. Οκλός, Αθήνα 2001

Με βάση αδημοσίητες οθωμανικές και γαλλικές αρχαικές πηγές, οι συγγραφείς του έργου προσπαθούν να δουν την Ιστορία αλλιώς. Μέσα από αξιόπιστα στοιχεία πληθυσμού, φορολογίας και παραγωγής, η έρευνα διαμετρεί κάθε έννοια παρακμής ή οπισθοδρόμησης του χώρου την περίοδο από τον 15ο έως τον 19ο αιώνα, επιχειρώντας όχι απλώς να ανατρέψει το καθεστώς της ελληνικής ιστοριογραφίας, αλλά κυρίως να γομιοποιήσει το μέλλον της. Το γεγονός ότι η συγκεκριμένη έκδοση συγχωνεύει την οπτική του ιστορικού της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (Δ. Ν. Καρούδη) με τη ματιά του αρχιτέκτονα-πολεοδόμου (Machiel Kiel) αποτελεί τελικά και την επιτυχία της.

Μυθολογικός Άτλας της Ελλάδας

Πέδρο Ολάνια
Εκδ. ROAD, Αθήνα 2001

Πρόκειται για έκδοση που υπερβαίνει τα... καθήκοντα του απλού οδικού χάρτη και προσφέρει πυκνά, σχεδόν καταπινκτικά, τη γοητεία του αρχαιοελληνικού μύθου. Το πιο ελκυστικό στοιχείο είναι η σύνδεση της μυθολογίας με τους τόπους. Το βιβλίο περιέχει χάρτες για την πρόσβαση στον χώρο, και ανάλογα σχεδιαγράμματα για την κατανομή των μύθων ή ακόμη και για το γενεαλογικό δέντρο μυθολογικών προσώπων. Ο συγγραφέας βασίστηκε σε αρχαίες λογοτεχνικές πηγές και αρχαιολογικά ευρήματα για να συγκεντρώσει το υλικό του και να μετατρέψει τις πληροφορίες σε κοκκίδες πάνω στο χάρτη.

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται με αλφαβητική σειρά οι θεοί και οι ήρωες της ελληνικής μυθολογίας. Τα έργα και οι ημέρες τους παρατίθενται με λιτό τρόπο, υποθεσιάζονται στον γεωγραφικό χώρο, συνοδεύονται από φωτογραφίες και τεκμηριώνονται από παραπομπές στις αρχαίες πηγές. Στο δεύτερο μέρος υπάρχουν οι χάρτες, σχεδιασμένοι έτσι ώστε να βοηθούν το μάτι του αναγνώστη στην αναήθηξη.

Παρά το γεγονός ότι οι δημιουργοί του βιβλίου αυτού φιλοδοξούν να το επιδοούν στον απαραίτητο του σκακιδίου του ταξιδιώτη, ακόμη και ο πιο απαιτητικός περιηγητής δεν θα μπορούσε να μεταβρεί έναν τόπο 500 σελίδων. Το βιβλίο έχει ήδη κυκλοφορήσει στα ισπανικά, ωστόσο η ελληνική έκδοση μοιάζει να είναι η μητρική του...